

WATERWINBEDRIJVEN IN DE RANDSTAD BEZORGD OVER
STANDPUNT RIJKSOVERHEID

Duinnatuur en drinkwater: geen vijanden maar bondgenoten

In 1929 schreef ir. J. E. Carrière in het tijdschrift 'De Levende Natuur': "De voordelen van de aanwezigheid van de waterleidingen in de duinen zijn een gevolg van het feit, dat deze bedrijven veelal zeer groote complexen duingrond in bezit hebben, die daardoor.....niet voor andere doeleinden gebezigd kunnen worden... Indien de waterleidingbedrijven hare winplaatsen zouden opgeven, zouden de daardoor vrijkomende terreinen in vele gevallen niet tot hun oorspronkelijke staat terugkeren, doch benut worden voor bouwterrein, enz. en daardoor als natuurmonument geheel verloren gaan".

In bijna dezelfde bewoordingen kunnen we de huidige bezorgdheid van de waterwinbedrijven in de Randstad weergeven. De drinkwaterproductie in de duinen wordt momenteel ter discussie gesteld in de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening en in het tweede Structuurschema Groene Ruimte. De waterwinning zou uit de duinen moeten verdwijnen om de natuurlijke waterhuishouding te herstellen. Dat betekent letterlijk: stoppen met wateronttrekking en stoppen met rivierwaterinfiltratie.

Kennelijk is het bij de rijksoverheid nog niet doorgedrongen dat de provincies Noord- en Zuid-Holland samen met de duinbedrijven het anti-verdrogingsbeleid reeds voortvarend hebben geïmplementeerd. In de Amsterdamse Waterleidingduinen zijn grondwaterwinningen verminderd of beëindigd en experimenten met diepinfiltratie zijn in volle gang. Over een lengte van 2,5 kilometer zijn jonge, natte duinvalleien ontstaan op de plaats waar vroeger een winkanaal lag. Plannen bestaan om nog 200 hectare vochtige duinvallei te herstellen. Het succes van deze herstelmaatregelen heeft Gemeentewaterleidingen Amsterdam mede te danken aan het ecohydrologisch onderzoek waarmee de effecten van vernatting zijn voorspeld. Deze expertise is opgebouwd in samenwerking met universiteiten en hogescholen en geniet internationale erkenning. Natuurherstel staat dus hoog in het vaandel en dat word door duinbezoekers gewaardeerd.

Bewoners in de Randstad willen echter ook een absolute garantie voor goed en

betaalbaar drinkwater. Als de waterwinning uit de duinen zou verdwijnen, is de watervoorziening voor de Amsterdamse regio in gevaar. De door de rijksoverheid genoemde alternatieven voor waterproductie zijn bij de huidige stand van zaken niet reëel. Diepinfiltratie wordt reeds jaren experimenteel toegepast en voldoet (nog) niet wegens verstoppingsproblemen. Het duurt nog jaren voordat de verschillende oplossingsrichtingen zijn uitgetest. De zuivering van oppervlaktewater door membraaninfiltratie is op grote schaal evenmin leveringszeker. Voor het bereiken van drinkwaterkwaliteit wordt nu teruggewonnen duinwater bijgemengd. Dat is voorgezuiverd rivierwater dat door duinpassage een goede en stabiele kwaliteit verkrijgt.

In de plannen van de rijksoverheid ontbreken twee essentiële consequenties: er is niet gedacht aan de drinkwatervoorraad die nodig is bij calamiteiten en de financiële gevolgen zijn niet goed doorgerekend. Waterleidingbedrijven die rivierwater als grondstof gebruiken, kunnen niet zonder voorraadbuffer. Nog te vaak raken rivieren verontreinigd en dan moet acuut een 'waterberg' worden aangesproken. In de duinen gebeurt dat door te onttrekken uit het diepe pakket en/of uit het infiltratiegebied. Voorraadvoorziening buiten de duinen leidt onherroepelijk tot een nieuwe ruimteclaim in de Deltametropool. Voor Gemeentewaterleidingen Amsterdam alleen al zou een voorraadbekken van meer dan 250 hectare nodig zijn. Dat is 15 procent van de Haarlemmermeer! Niet alleen de nieuw in te richten infrastructuur vergt enorme kosten, maar ook de aan-

passing van de zuiveringstechnieken. Voor de drinkwatervoorziening van Amsterdam en omgeving lopen die op tot circa één miljard euro.

Terug naar de realiteit: wat doen de waterleidingbedrijven dan wel om natuurherstel te bewerkstelligen? Infiltratie van rivierwater is en blijft een onnatuurlijke ingreep. In hetzelfde nummer van 'De Levende Natuur' schreef J. P. Thijsse een weerwoord op de uitspraken van Carrière. Vochtminnende plantensoorten waren immers uit de Amsterdamse Waterleidingduinen verdwenen door 'een halve eeuw waterleidingwerk'. Aanvankelijk keerden deze soorten niet terug toen de duinen vernatton met rivierwater. Inmiddels is het rivierwater zo voedselarm dat veel soorten uit Thijsse's lijst in de infiltratiegebieden goed gedijen, mits infiltratie wordt gecombineerd met goed natuurbeheer. Dit alles wordt gemonitord door onderzoek en voor onderzoek en beheer is veel geld nodig. Dat is en blijft beschikbaar door de winfunctie en de natuurfunctie in één hand te combineren. Als de waterwinbedrijven hun investeringen intrekken, hun meetnetten niet meer onderhouden en het duin vernat, wie zal dan de omwonenden beschermen tegen ondergelopen kelders? Wie neemt de hoge kosten van goed natuurbeheer over? Op deze vragen is nog geen antwoord gegeven maar bij het doorgaan van de overheidsplannen wordt dat wel urgent! ♣

dr. G. Baeyens,
sector Natuurbeleid Gemeentewaterleidingen Amsterdam
prof. dr. J. Sevink,
Instituut voor Biodiversiteit en Eco-systeemdynamica, Universiteit van Amsterdam en jarenlang wetenschappelijk adviseur bij het ecohydrologisch onderzoek van GWA

zie ook pagina 7

Digitale foto's

Als u foto's digitaal wilt doorsturen naar de redactie, neem dan eerst contact op. De resolutie van de foto's moet namelijk minimaal 300 dpi bedragen op de ware grootte in het tijdschrift. Foto's doorsturen met een lagere resolutie heeft geen zin. De beeldschermresolutie van foto's bedraagt meestal slechts 72 dpi.